

Miloň Čepelka

POKRÝVAČ

Obrazy ze života
ing. Řezníčka

Miloň Čepelka

POKRÝVAČ

Obrazy ze života ing. Řezníčka

2021

Miloň Čepelka

POKRÝVAČ

Obrazy ze života ing. Řezníčka

Copyright © Miloň Čepelka, 2021

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2021

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2021

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2021

ISBN 978-80-7475-368-8 (ePUB)

ISBN 978-80-7475-369-5 (pdf)

ISBN 978-80-7475-370-1 (Mobi)

Sám.

Ne odjakživa, ne pořád, ale už dlouho, předlouho.

*Sám, samotinký sám,
všechny mu odešly po řadě,
tak jako ten lám
v zoologické zahradě,*

parafrázovával s hořkým úsměškem *toho geniálního hajzlíka Nezvala*, aby vypadal vzdělaně a mravnější než nebožtík slavný poeta. Hrajeme-li světu frašku, je to snesitelnější, než když nad sebou skuhráme.

Řeč je o inženýru Dušanu Řezníčkovi, o hrdinovi – pardon, oprava, o postavě, která je v příběhu hlavní a která zpola skutečně žila a zpola ji autor vymyslel, aby byla barvitější. Inženýr byl vzděláním a v čase před důchodem také zaměstnáním u Československých státních drah. Od okamžiku blížící se invalidní penze po své padesátce se změnil na soukromníka, amatérského malíře, spisovatele-dramatika a taky trochu zpěváka (hluboký baryton). To poslední troufale navzdory chronické bronchitidě, v jistém okamžiku přešlé do trvalého astmatu. Kouřil dobrých čtyřicet cigaret denně,

mráz nemráz chodil v rozhalence a šála mu byla neznámým pojmem. Typický příklad výstižnosti rčení kdo chce kam, pomozme mu tam. Ačkoli *tam* nechtěl.

Teď, když byl představen, zapomeňte na mluvnický čas minulý. Náš Dušan žije, má před maturitou na tichnovském gymnáziu, a protože je student bez bázně a hany, může se usmívat. I když by byl raději se Světlou, na to vemte jed. Včera oslavil osmnáctiny, přijal blahopřání od rodičů Antonína a Anežky, příslušníka celní služby a ženy v domácnosti, a od mladšího bratra Jendy, který se přitom přiblíble uchechtával a šilhal po dlouhém noži se zubatým ostrím, připraveném rozkrojit sváteční dort s číslicí 18, trochu kostrbatou, uprostřed. Ten upekla maminka.

Ale to už je pryč. Teď Dušan v sytě modré košili zpívá na zkoušce mládežnického svazáckého sboru pod dirigentským máváním ředitele hudební školy Kamnáře sólo v ukrajinské (či ruské?) písni *Dněpre, Dněpre náš, širý, mohutný*. A jeho Světla (přivlastňovací zájmeno *jeho* neberte doslova) cvičí v sousední místnosti při klavíru soudružky učitelky Lehké vlastní taneční improvizaci na *Louisinu polku* Bedřicha

Smetany. Dušan o tom ví, vidí proto v duchu místo Dněpru, valícího vody rovinou, právě ji, dívku štíhlou jako proutek a podobně ohebnou. V bílých cvičkách a v sukni téže barvy, která jí v klidném stojí sahá do polou lýtek, ale při tanci vylétá výš, až necudně výš. Světla má pěkné rovné nohy.

Jsou padesátá léta dvacátého století, modré košile se znakem Svazu české mládeže na prsou budou povinné i k Dušanově maturitě. Světlo do ní ještě rok zbývá. Kravaty, frivolní šátečky a halenky s výstřihem zanechte doma, *my jsme mládež nová, mládež Gottwaldova!*

Budoucnost národa..., pardon..., budoucnost *pracujícího lidu* dozkoušela v jednom i druhém sále. Dušan se Světlou jdou spolu k domovu, i když cestu společnou nemají. On ji bere za ruku a zdá se, že to není poprvé. Dívka mu ji bez protestů nechává, a teprve když se za zahradou vily doktora Opršala zastaví a on se naklání, aby ji políbil (zřejmě ani ten polibek by nebyl první), Světla ho jemně odstrčí.

„Dnes ne. Mně ráno zavřeli tátu.“

„Cože?“ užasl zhrzený milovník.

„Že prý porážel načerno.“

Světlin tatínek byl řezník. Přijeli pro něj brzy ráno, maminka se celý den utápěla v slzách a dcera se vztekala.

„Svině, já se jim na jejich slavnostní akademii vykašlu, na zkoušku nejdu.“

Jenže zkušená starší žena řekla „jen jdi, teď si nemůžeme vyskakovat, to bysme to akorát všecko jen zhoršili“.

A zhoršit by se to jistěže dalo. Naštěstí soudruh soudce míval od řeznického mistra Kroupy done dávna nejen krvavé kroupy, ale semtam zpodpultu i nějakou tu krkovičku nebo jatýrka, takže případ později spravily jen dva roky. I když bohužel nepodmíněně.

Jenomže *jen*? Vyhodnoťte je tak před tím, kdo je postižen. Navíc, i v tomto případě bohužel, dostal lidově demokratický řád a stát jiného zastánce, byť jen v soukromí. Bývalý financ otec Řezníček doma v kuchyni komentoval po pár týdnech ortel, když na něj přišla řeč, nečekaně kriticky:

„Vyváznul lacino. Mohli mu napařit víc.“

„Tati, proboha víš, co říkáš?“ zvolal pohoršeně starší syn, zatímco mladší Jenda, který věděl své, strouhal bráchovi tajně mrkvičku. Co ví nedochůdce ještě před pubertou, jaké je toužení po něžnostech s nejkrásnější krásou?

„To víš, že vím,“ řál ho pohoršený rodič.

Jemu totiž stačilo, že ho už před lety dnešní odsouzenec odkázal jako zákazníka ke konkurenčnímu kolegovi Kolenatému, v jehož krámě to páchlo krví, umývanou asi jen ledabyle. Skutek proti všem zákonům obchodu, bůhvíproč. Asi mu nebyl sympatický kvůli svému povolání.

Čistý rozumný postoj k nešťastnému případu zvládla proto jen dcera Světlá Kroupová, která po otcově zatčení řekla tvrdě a rozhodně:

„Nehněvej se, Dušane, my se k sobě nehodíme. Já jsem dcera zavřeného řezníka a ty Řezníček, byli bysme lidem akorát pro smích. Nekaz si se mnou budoucnost.“

„Světlo, já odejdu z domova a dám se přejmenovat,“ sliboval a přísahal. Ach, to přitroublé mládí!

Marně. Nebyla s ní řeč. Dala mu poslední pus, docela žhavou, o to víc pak ve vzpomínkách bolela, a konec.

Nepomohlo, že z domova skutečně odešel. Nejdřív jen do Prahy na studia, odkud v pošetilem vzdorném gestu jezdil k rodičům sotva na svátky. A odmítal připomínat si milostnou prohru. Světlá byla neoblomná. Na dopisy neodpovídala a brzy se vdala. Za koho? Nevěděl, toho šťastlivce neznal. A z Blížejova (jejich městečko se jmenovalo Blížejov, pardon, že upřesnění přichází pozdě), z toho se novomanželé odstěhovali.

Koneckonců v Praze bylo dobře. Pokud se i tam děly nespravedlivé nekalosti, ba zločiny, ve velkoměstě nebyly tak vidět a k Dušanovi a jeho kamarádům se dostávaly jen ozvěnou. Soudruzi je později nazývali nepravostmi a omyly, za které prý mohli spíše špatní jednotlivci než systém a logika třídního boje. Dušan byl nadaný, bystrý. Cifrcelnické geny po otci

se nezapřely, titulem inženýra se po pěti letech ozdobil bez potíží.

A třebaže na Světlu často, velmi často vzpomínal, potkal tam na studiích Jiřinku, budoucí baletku. Byla drobná, v obličeji s výrazným nosem, o kterém směl žertovat, že jí díky němu neunikne žádný smrad. Tohle slovo totiž chápali oba široce, vztažené i na lidi.

Ukázalo se, že se znají od dětství, protože byla z téhož kouta Čech a jejich otcové stávali nejednou proti sobě. Jeho jako financ, její jako pašerák. V téhle pohraniční oblasti byl ilegální obchodní styk živý ode dávna. Když ona už chodila do školy, zatímco Dušan ještě ne, táta ho někdy proti zákazu brávil s sebou na výlety po chalupách, o nichž se vědělo, že tam může být ukrytý paš, nejčastěji alkohol, a tak si s ním prý ona, o dva roky starší, hrávala. Na to se nepamatoval. Vzpomínala teď, a řekla mu to do očí, že býval vzteklý, když nebylo po jeho. Často prý sebou praštil na zem a zuřivě kopal nožkama do vzduchu, jen se kmitaly. Teď ho zvala na představení, ve kterých hopsala. Většinou na ni hleděl odněkud zpod střechy z bidýlka, ale párkrát při zkouškách směl i do přízemí nebo výjimečně do služební lóže či do jedné z takzvaných kapes v rozích jeviště. To když jako končící studentka a potom absolventka ještě bez angažmá vypomáhala v baletním souboru karlínského divadla a párkrát dokonce v Národním nebo ve Smetanově, až zakotvila v Armádním uměleckém souboru. Tak přicházel

do styku nejen s baletáky, ale i s muzikanty, výtvarníky, novináři a spisovateli. To mu dělalo dobře. V tomhle světě si všichni navzájem tykali a volali na sebe Vašku a Jitko, Helenko atakdále, není divu, že si na to zvykl. Když se o tom zmiňoval u kolegů v kanceláři lokomotivního depa nebo v opravárenských dílnách, získával na vážnosti. Vždyť kdo z tamních mohl mluvit o operetním tenoru Kolaříkovi jako o Evženovi nebo o dirigentu Filmového symfonického orchestru Hřebačkovi jako o Davidovi?

Vypadalo to na věčnou pohodu. Mezi těmihle dvěma už dávno nezůstalo u polibků, to byl vztah muže a ženy sevším všudy. Ona byla zkušenější než on, ale rychle to doháněl a veselým postelovým hrátkám přicházel na chuť.

Jednou, když docvičili, mu řekla:

„Víš, že jsi docela slušnej chlívák? A ještě budeš!“

Tenkrát ho to silně rozrušilo. Chlívák bylo slovo, kterého jako kdyby měla plnou pusu. A zaváňelo vesnicí a hnojem a zažitou vizí hřebce pářícího se s klisnou, jak je kdysi viděl u dědy ve Spáleném, joj!

Ted' už spolu bydleli skoro nastálo v podnájmu, který sehnal v Břevnově blízko bývalého benediktinského kláštera. Nestál sice za moc, jedna místnost se

záchodem vzadu na pavlači, bez koupelny, ale mládí bylo tenkrát nenáročné a babka bytná byla nahluchlá a vděčná za pár korun, které jí platil. Protože pamtovála lepší časy. I to, že ho, ač předčasně, titulovala pane inženýre, mělo pro ni váhu. A koneckonců ta drobná slečna, kterou k sobě vodil, jí byla docela sympatická. Kdyby se ti dva vzali a kdyby se k ní do bytu oba přihlásili, nebyla by proti, aby jim po její smrti zůstal. Navrhla mu to. On se pravda smál, z toho mraku že nebude tak hned déšť, ale semínko bylo zaseto. Kdyby bylo zanedlouho nezplanělo, kdo ví.

„Dušane, já uteču,“ oznámila mu Jiřina zničehonic. Nerozuměl.

„Jak utečeš? Kam?“

„Do Německa.“

„Blázníš?“

„Mám tam bráchu.“ To nevěděl.

„Ericha. Po tátovi. Naši se tak dohodli. Syn bude po tátovi Němec, dcera po mámě Češka.“

Byl to šok, ale zůstal inženýrsky technický:

„Jak to chceš provést?“

„Přes Polsko. To bude snazší. Snad. Jedeme tam baletit, tak se ztratím.“

„A já?“ zeptal se naivně.

„Ty budeš vzpomínat a najdeš si jinou.“

Tak spadla klec. Přemítal, jestli ji miluje, anebo si na ni jen zvykl, protože když spolu spali, představoval si někdy, jaké by to asi bylo se Světlou. Ale k jasnému

poznání nedošel. Lítost se v něm střídala se vztekem, vztek s údivem. Jednou mu hlavou proběhla i možnost, že by Jiřinčin zamýšlený útěk oznámil, ale hned se zastyděl a nechápal, jak ho to mohlo napadnout. Byl sám sobě odporný už jen za ten mžik. Z republiky odešlo tolik lidí, tak o jednoho víc nebo méně...

Jiřina pak navrhla:

„Kdybys chtěl, seženu ti tam místo. Erich zná někoho, pomohl by nám oběma.“

Odmítl. On má přece taky bratra. A jako napotvoru tady. Je mladší a pitomý, musí na něj semtam dohlídnout.

„Pch,“ odfrkla. „Ten se neztratí.“ Věděla, že se učí na veksláka.

Všecko marné, zkrátme to. Jiřina byla v pořadí druhá, která mu odešla.

Tehdy začal zas jezdit domů k rodičům pravidelněji. Blížejev se sice nezvětšil, proti pražskému moři to byl sotva rybníček či plivanec, který ho už nevolal ničím než plněním synovské povinnosti, a té se snažil vyhovět, protože otec s matkou stárli a dětinštěli. Poznal, že se jim zhoršuje zrak, protože talíře, když je připravoval na stůl k nedělnímu obědu, mívaly čím dál častěji zasklé stopy po včerejších jídlech, a s jejich ušima to šlo taky z kopce. Maminka se skoro po každé jeho větě ptávala, co říkal, a otec se dožadoval nerudněji:

„Chlape, co šeptáš, hlas máš jako zvon, tak ho používej. A nekuř, nebo o něj přijdeš.“